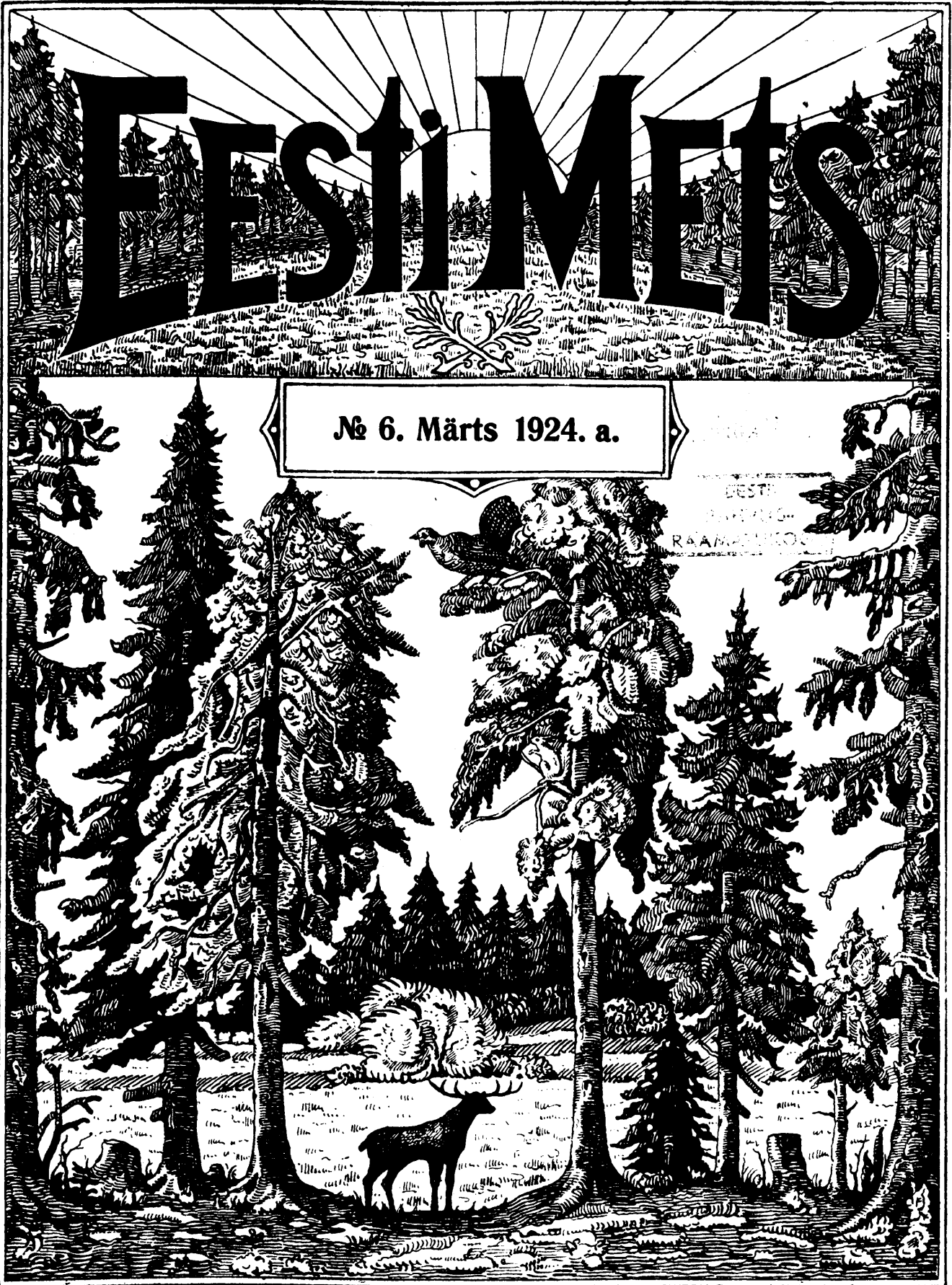

EESTI METS

№ 6. Märts 1924. a.

J. ZIMMERMANN'I TRÜKIKODA

walmistab kõiksugu raamatutrükkimise ja köitmise töid, nagu: kuukirju, põhikirju, aruandeid, katalooge, prospekte, hinnakirju, broshüüre kui ka kontoriraamatuid. Tabelid ja formaarid ametiasutustele, wallawalitsustele seltsidele ja äridele. Laulatuse- ja matuse-laululehed, kutse-, nime- ja kihlakaardid, arwed, saatekirjad, kwiitungid. Apteekidele raamatud, signatuurid, etiketid jne. jne. jne.

Töö kiire ja korralik. Uued masinad. Hinnad mõõdukad.

TALLINNAS, LÜHIKEJALG 4.

Kõnetraat 9-24.

Metsaoksjonid.

Enampakkumisel müüakse

1) 28. märtsil 1924. a. Kilingi wallamajas, **Lodja** metskonnast 5,00 tiinu 11 üksuses, hinnatud 214.372 mrk.

2) 29. märtsil 1924. a. Taali wallamajas, **Taali** metskonnast 2,20 tiinu 2 üksuses, hinnatud 139.740 mrk.

3) 30. märtsil 1924. a. Rakwere wallamajas, **Pagari** metskonnast 15,70 tiinu ja 43 üksikut puud 8 üksuses, hinnatud 152.329 mrk.

Ligemaid teateid müügiletulewate metsatükkide üle annawad kohalikud metsaülemad ja metsade peawalitsus, Tallinnas, Kiriku tän. nr. 4.

Metsade peawalitsus.

Metsa- ja jahiasjanduse ajakiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 165 marka, üksik number 15 mk. Väljamaale aastas 400 mk. Toimetuse ja talituse: Metsade Peavalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 2000 marka, 1/2 lehek. 1000 marka, 1/4 lehek. 500 mk. Tekstis ja kaanel 50% kallim. Aadr. liht- ja rahasaadetustele: Ajakiri „Eesti Mets“, Tallinnas.

Nr. 6.

15. märts 1924.

4. aastakäik.

E. Metsateenijate Ühingu Kestjuhatus.

Istuvad (pahemalt paremale poole): J. Pärn — kassahoidja; J. Zolk — esimees; K. Teraw — esimene abi; E. Kert — endine sekretäär. Seisavad (pah. paremale poole): K. Lellop — asjaajaja; A. Pedaksaar — sekretäär; A. Wälja — kassahoidja abi ja B. Niido — sekretäri abi.

Metsaasjandus.

Sirgetüwelise tammemetsa kasvatamise võimalusest Eestis.

K. Run.

Viimastel korral on „Eesti Mets'as“ mõtteid avaldatud tammemetsade üle. Nägatuise selleks andis metsailem Raekson „Eesti Mets'as“ nr. 12 — 1921. a. Palju materjaali Eestis kasvatate tammikute üle on h-ra Heim kogunud, kes esimesel metfateadlaste päeval selle küsimuse juures pikemalt peatas.

Tammede küsimust arutades arwab Raekson, et meie kliima on viimasel paaril aastajajal muutunud — külmemaks läinud —, aga siiski võimaldab meie maa temperatuur tammekasvatamist. Ka h-ra Webster jöunab „Eesti Mets'as“ nr. 3 — 1922. a. otsusele, et tamm meie maal wabalt kaswada võib. Teist otsust ei wöinud oodatagi, sest tammed kaswawad meie maal ja jee on tunnistuseks, et nad meie kliimas wabalt kaswada wöiwad. Minult küsida tuleks, misjuuresid elutingimisi võimaldab tammekasvatamiseks meie kliima.

Teatavasti on igal puuseltki isearalised nõuded kliima suhtes, see on wegetatsioonini aja pikkuse ja soojuse ning rõskuse alal. Kliimast ärarippuvad elutingimised wöiwad puule olla kõige paremad — optimum, ehk ka äärmiselt halvad — miinimum.

Kuidas on lugu tammekasvatamisega meie maal, kas wöib neid optimumiks pidada ehk pakub meie kliima tammekasvatamiseks miinimumi sellest, mis tarwis oleks tema heaks edenemiseks?

Wastuse sellele saame, kui heidame pilgu oma maa minewikku ja tammemetsade asukohtadele olewikus.

Meil on teada, et kord kattis meie maad lüüa aega mitmesaja meetri paksune jää ja lumi. Misjuuresne floora siin enne jääaega on olnud, sellest ei tea meie midagi. Peale jää ja lume sulamist on meie maa mitmed ajajärgud üle elanud. Teadusemehed räägivad 4-st ajajärgust: woldia, anzylus, litorina ja praegune aeg geoloogilises mõttes.

Woldia ajajärgul on meist kõlm põhjalikuma walitsenud. Taimedest on olnud Betula nana, Salix polaris ja Dryas. Woldia ajajärgul olid meie tammemaakohad: Saaremaa, Hiiumaa ja Lääne-maa, weel merewece all. Negamööda muutus kliima pehmemaks, algas anzylus'e ajajärg. Selle aja maa lademetest leidub Betula pubescens, Salix bicolor ja ajajärgu lõpu poole männijätiseid. Metsades elutsesid põderad, metsbärjad Bos primigenius, Bison europaeus, karu ja huut. Maade meredest kerkimise tõttu muutusid kliimalised olud nii, et meie maa kliima soojemaks läks ja igatahes soojem oli kui ta praegu on. Seda ajajärgu nimetatakse litorina ajaks. Sel ajal on meie maal igalpool rohkesti tammekasvatamist. Wöib arvata, et litorina-aja kliima tammekasvatamiseks optimum oli. Metsloomadest olid tol kaugel ajal meie maal kobrad, hirwed, metssead jne. Neid loomi leidub praegu lõunapoolsetes maades, mitte enam aga meie kõlmal maal. Meie kliima on külmemaks läinud kui ta litorina ajal oli. Rootsi uurija Gunnar Anderson näitab weepähkla (Trapa natans) ja pähklapöösa (Corylus Avellana) jätiste waral, mis leitud Rootsis ja Soomes, et need taimed on litorina ajajärgul palju kaugemal põhja pool kaswanud kui praegu. Nende endiste ja praeguste asupaikade kesksete temperatuuride wahel on 2½° C. Si wöi ometi oletada, et pähklapöösa on ajajärgul äärmiselt külmal maal kaswanud ja sellepärast enam lõunapoolse taganenud, wad tuleb tunnistada, et möödunud ajal on kliima seal, kus pähklajätiseid leidub wähemalt sama soe olnud kui seal, kus ta praegu kaswab. Selle wastu ei saa waielda ning tuleb Gunnar Anderson'i uskuda, et meie kliima külmemaks on läinud kui ta litorina ajajärgul oli, kus tammed meil igal pool kaswawad.

Tuleme tammekasvatamise juure tagasi. Praeguse aja põhjapoolne tammemetsade piir läib

Gesti Wabariigi põhjapiiri mööda*) Peterburini, sealt üle Jaroslawi, Kineshma, Jarauški jne. Võunapool ulatab ta kuni iteppideni. Siberis tammesid ei ole. Iga puutõug laguneb nii kaugele, kui seda kliimaolude miinimum lubab. Et tamme põhjapiir meie maast läbi läib, tuleb oletada, et tema elutingimiste optimum meie maal ei ole. Mõist võib meie kliima tammele rohkem pakkuda kui just miinimumi sellest, mis ta nõuab, siiski aga palju vähem kui optimum pakuts. Selle tõttu on vähe lootust meie maal niisuguseid tammeid kasvatada kui lõunapoolsetes maades, kus suvine kasvamine ajajärg pikem on kui meil.

Talvekülmasid tammed ei karda: 30° ja rohkem kannatavad nad välja Moskva, Kaasani, Simbirski kubermangudes. Hävitavalt mõjuvad noorte tammede peale hülised õõ-külmad, mida tammekasvatajal filmas tuleb pidada.

Tammesid on ilmas umbes 200 selti. Meie maa metsades kasvab suwetamm Quercus pedunculata, Saksamaal enamasti talvetamm Quercus sessiliflora. Kas viimast tamme meie maal kujukil leidub ja kuidas ta meil edeneb, selle üle puuduwad mul teated. Ma ei hakka nende tammede botaanilisi tunnemärke arutama, nimetan aga, et Qu. sessiliflora päewa 10—14 hiljemalt lehte läheb kui Qu. pedunculata. Saksamaal on tähele pandud, et Qu. pedunculata õitseb madalal maal varem, kõrgematel kohtadel hiljem. Nii teatab Seitz, et 25 m. üle merepinna õitseb ta 1922. a. 10. aprillil, ja 50 m. kõrgemal merepinnaft 30. aprillil. Qu. sessiliflora on mõlematel kohtadel ühel ajal — 20. aprillil, õitfenud. Siis tuleb veel meie tammedel tuntud „jaantikasvused“ ette, Qu. sessiliflora'l neid aga ei ole.

Tamm nõuab head maad ja niiskust. Sügav mullamaa ja kerge savi-mullapind on talle meele järele; isegi sügaval liivamulla maal kasvab ta tublisti, kui aga põhjavee ei puudu. Kehwadel, kuiwadel, õhutele mullakoorega maadel ei maffa tamme kasvatada, seal ta ei edene, vaid kiratsleb.

Tammemettsade kasvatamise kohta on „Gesti Mets'as“ juhatust antud. Raekson soovitab istutada heisterid ja käsib neid

mitu korda noaga okstest puhastada. See on aedniku töö, mida metsamajapidamises raske läbi viia. S-ra Schabal toonitab, et 1) puhtad tammepuiestitud kasvatamad ikka ainult okstest vähemväärtuslikult tüve; 2) tamm ei kannata suugai varju; kord juba alla jäänud, sureb ta teiste varjus tingimata; 3) Gestis olevat kõige kohasem tamme „kasuka“-koosseis: lepp ja kuusk, mille seas 4—5-süüalase okstest puhta tammetyve peale võib loota; 4) tamme uendamist vaja järgmiselt toimetada: koha peale laugi rahumist kultuur ette võtta, 2 rida kuuski, 1 rida tammi, ridade wahel 1 süld, nii saab tamme ridade wahel 3 sülda.

Üldse on igalpool kahtlust kuulda selle üle, et tammed pikaks ei kasva, vaid jämedaid okki kasvatavad. Seeda pilti oleme küllalt näinud. Kas tuleb sellepärast tammede kasvatamisest loobuda? Mõist küll mitte. Katsume selgitada, kas see nähtus on ainult meie tammedele omane või on ta ärarippum kasvatamisest ja hooletandmisest?

Vastuse leiame, kui jälgime tammemettsade kasvatamist väljamaal. Saksamaal on metsamajanduslikel alal klassiline maa, sealt võime palju õppida. Nende metsamajapidamisega tutvunemine toob meile kasu. Nende pikaajaline praktika annab vastust paljudele küsimustele, mis meie noores riigis päevakorraks tekivad. Meid huvitab, misuguste tagajärgedega kasvatatakse seal tammemetst.

Enne kui tammede kasvatamisest Saksamaal rääkima hakkam, tuletan meele, et Saksamaal metsaülemad suurt rõhku selle peale panewad, et igale puuseltile temale omane maapind antaks. Mõige paremad maadikid antakse tammele.

Katsun kirjeldada Saksamaal metsfondades tarvituseolewaid tamme kasvatamiswitsi Sobolewi ja Gufowsti järele ja oma nägemist mööda väljamaal Brandenburi maakonna, Alt-Sternbergi metskonnas. 1860. a. istutati 7—8-aastased tammeheisterid 3 sülda üksteisest ja nende wahel kuused. Dodati, et kuusk mängib peaosu tulewases puiestikus ja kihutab tamme pikaks. Lootused ei läinud täide, heisterid läksid okka ja jäid lühikesse tüwega nagu õunapuud. Teisel katsel istutati tamme 2-a. istu-

*) Soome lahe põhjaranna ääri mööda.

kud ribadesse, üksteisest 3 jalgaa eemale ja ribad vahet jäeti 2 sülda. Tammeridade wahale istutati peotäiemüsi kuusetaimi. Püestik oli parem, 30 aasta wanaduses ei olnud kuus tammest weel üle kaswanud, tammed olid pilad ja okstewabad. Sealhomas lähedal teise tüki peal oli tammeridade wahale üfikuid kuusetaimi istutatud. Kuus oli kobe jõudfasti kaswama hakarud, tammedest ette jõudnud ja lämmatas nad. Seda metsa kaugemalt waadeldes wõis ainult kuuski näha, jõudes metja, leidus seas peenikesi, pikki tammi wäikeste roheliise ladwaga. Neid proowitükke ei puudutatud 30 aasta jooksul, taheti näha, mis neist wälja kujuneb. 15 aasta wanaduses olid kuused tammedest üle kaswanud. Tamm ei furnud, waid oli 15 a. kuuskele warjus hinges. Kohati wabastati neid warjatuid tammi kuuskele wõimult. Wabastatud tammed toibusid ja hakkasid lopsakalt kaswama. See katse näitab, et tamm warjamiist kaua wälja kannatab. Selles metskonnas on tamme kuuse segikaswatamist mitmet moodi katjutud ja otusele jõutud, et tamm kuusega häid resultaate ei anna, kui inimene tammele noores põlmes appi ei tule. Siiski wõib hoolsa järelwalwega kuuskele abil okstest puhtaid tammi kaswatada. See on meile wäga tähtis. Kolmas katse: 35 aasta eest oli külltud rida tammi, rida leppi, järele on jäänud selge tamme okaline mets. Sealhomas metskonnas olid wanas kuuselehtpuu segimetsas paljaksrairutud kohad kuni wakamaa suuruseni täis istutatud 2-aast. tammetaimedega — üksteisest 2 jala kaugusele, 1-süllaalise wahega ribadesse. Wodudus omalt poolt küllis juure kuuse, kase ja walge pöögi taimi. Tammed kaswasid suure metja warjus imejõudfasti ja olid 9—10-aastaselt juba 2—2½ sülda pilad.

Pommern'i maakonna Jakobshageni metskonnas seadsid metfaktorraldajad majandusplaani kofku tamme-kuuse segimetsa kaswatamiseks. Tammest küllitakse tihedalt, tõrude wahet 2—3 tolli jättes, kitsastesse 2 jala laiustesse ribadesse, mille wahet 1½ sülda. Ribade wahale istutatakse 2 rida kuusetaimi kimbuwitfi, kuni 15 tükki koos. Üfikuid kuusetaimi ei istata, need kaswasid warakult tammedest üle, kuna hulk taimi koos aeglaselt kaswawad. 40-aastasest kultuurides pole nad

tammedest weel üle jõudnud, sellega ei nõua niisugune kultuur waraseid kulurikaid rawitsemistõid. Plaani järele on raiering tammedele 160 aastat ja kuuskele 80 aastat.

Eberswalde ratoonis Freienwalde metskonnas küllitakse hõreda wana männimetsa alla rida tammi, rida Fagus silvatica, ribad wahet 2 arssinat jättes. Wodudus toob omalt poolt mõned männid ja kased juure. 15 a. wanaduses hakkawad männid ja pöökpuid tammedest üle jõudma. Beremehe osaw film ja töölise kirwes peawad tammedele appi töötama. (On olemas tammikuid 15 j. kõrged ja kuni 11 süllani okstewabad.) Ka metskond Choruni patub huwi. Siin on männi-, tamme- ja pöökpuidu majandus siise seatud kõrgemal metsa kaswatamiseks. Peapuuksid on tamm ja mänd, pöökpuidu osa on maad katta, parandada ja tamme- ning männitiime wälja formeerida ja juhtuwaid arke täita. Uuendamine sünnib järgmiselt:

Wana männipüestikku harwendatakse 0,5—0,6 tiheduseni, siis küllitakse ehk istutatakse tammesid ritta dige tihedalt, wõsude wahet 2—3 tolli, ribad wahet 2¼ arss. jättes. Wodudus puistab ise männiseemet hulka. Wanade puude warju jäetakse kultuur 5—10 aastat, siis on nad umbes süllaalõrguseks kaswanud. Selles metskonnas on kema katse ette wõetud: hõreda wana püestikku alla on segi istutatud 2¼ arss. wahega ribadesse 2-aastased lepad ja akaafiad. Ribade wahale külliti kraawikesse tõrud üksteisest 2—3 tolli kaugusel. Nasta 10 pärast, kewadel, kui enam hüliseid wõkülmi pole ja lepad ning akaafiad turukaubaks kõlbawad, raikutakse nad maha. Ilmuw wõsa warjab maapinda päewa eest ja on tamme kaswukihutajaks — ja tammed kaswawad sirged, mitte okalised.

Nüüd weel paar sõna tamme kodumaa — Wõuna-Saksamaa, eriti Spessarti tammedest. Spessarti tammed on üle Saksamaa kuulsaks saanud; nende eest maksatakse kõige kõrgemat hinda. Spessarti isearaldus on, et seal tamme taimaedu polegi. Wana tammepüestikku alla küllitakse, kui seemneaastat ei ole, tõrusid 300—350 tubat tõru tiinule, see on 140 tõru ühele ruutsüllaale. Talwel raikutakse wana mets,

jätakse järele peenemad ja wiletjamad tammed 0,3—0,4 tihedusega. Niisugune tihe külm katub 3—5 aasta pärast maad täiesti ja ulatab kuni $\frac{1}{2}$ sülla kõrguseni. 4—5 aastat jääb külm wanade puude kaitse alla. Siis torjatatse wanad puud aegamööda, mis 4—6 a. wältab. Puutumata kasvab puhas tammehänik 25—30 aastani, sirgub 5—6 sülda pikaks ja rinna kõrguselt kuni 3 tolli jämedaks. Kusomasti, kes Saksamaal tammehäniku kasvatamist uurimas käis, on Rothenbuchi metskonnas proovitud tammehänikus 25-a. tihendus 16 ruutarsj. suuruse metsaala ja leidis selle peal 48 tammehäniku, nii et tiinu peale neid kuni 65.000 tuleks. Noore metsa ravitsemine seisab selles, et põõs- ehk teised puuseltsid, mis tammehäniku lähemat kippuvad, maha raiutakse, niisama koristatakse ka surnud puud. 50 a. wanaduses on tammehänik 9 sülda kõrge ja rinnakõrguselt 5—6 tolli jäme. 60 a. wanaduses wõetakse esimene läbiraiumine ette. Seda tööd peetakse nii tähtsaks, et ülemmetsnik (Oberförster) on kohustatud isiklikult wäljamõetavaid puud ära märkima. Peale läbiraiumist istutatakse tammehäniku alla 1-sülla wahega 2-a. põõspuu taimed maapinna kätte. 100-a. tammehänik on 13—15 sülda kõrge, puud 8—10 tolli jämedad, puude wahet — 2—2 $\frac{1}{2}$ sülda, okstewabad 10 sülda ja wormi number 0,88. Maa kate on surnud puuleht, ühtki rohelist taimet ei ole. See on tammehäniku ideaal. Teda pole üks mees üles kaswatanud, waid mitu põlwe on ta kallal isiklikult tööd teinud. Siin on suurepärased tammehänikud — 250 a. wanaduses, 16 sülda pikad, 11 sülda okstewabad ja rinna kõrguselt 1 arsj. läbimõõduga.

Tammehäniku kasvatamises on wäljamaal otsusele jõutud:

1) tammehäniku ainult hea maa peal kasvatada,

2) võimalikult wana metsa warjus (Schirmbestand) tammehäniku kultiveerida, et neid hülaliste õõkülmade ja umbrohu eest hoida,

3) külwid ja istandused õige tihedad teha, et nad võimalikult ruttu maapinda kataksid,

4) külitud tammed kasvawad alguses jõudsamini kui istutatud,

5) tammehänikuid ette wõtta sügisel,

6) tammehäniku kasvatada teiste puude seigus, milleks kõige paremad põõspuu (Fagus silvatica) ja walge põõs (Carpinus betulus) (Spesartis kasvatatakse ka puh-taid tammehäniku.),

7) noore metsa ravitsemise eest hoolt wõtma.

Olen siin lühidalt tammehäniku kasvatamisest rääkinud just neis metskondades, kus tammehäniku, kuuse- ja männisegu kasvatatakse, arwamisel olles, et neid kaitseid tuleks meil ka proovida. Põõspuu tähtsusest tammehänikus ei teinud ma juttu, sest et see puu meie metsades ei edene ehk küll partides mõningaid eksemplare leidub.

Kõrge wäljamaal nähtut ja kuuldu arwesse wõttes tuleks minu arwates tammehäniku kasvatamist kodumaal järgmiselt toimetada:

1) Minult hea maa peal tammehäniku kasvatada;

2) kus wähegi võimalik, hõreda wana lehtpuu ehk männimetsa warjus tammehäniku kultuurid teha, et neid hülaliste õõkülmade eest kaitsta; kuusemets pole seks sünnis;

3) külitada sügisel ehk ka kewadel õige tihedalt tõrusid kitsale 1 $\frac{1}{2}$ jala laiusele raiutud maapinnale, jättes ribade wahet 2 sülda, ja nende wahel 2 rida — ribadena wõi kimbutestena — kuni 15 taimet koos — kahe-aastaseid kuusetaimi istutada;

4) noore metsa eest hoolikandmine olgu metsaülema pealtesanne.

Kui meie maal peaks kasvama Ulmus campestris (jalakas), siis tuleks tammehäniku ja jalakat segi kasvatada. Kui jalakas hakkab tammehäniku üle kasvama, siis tuleks ta maha raiuda. Tema annab nagu haabki juurtest wõsa; jee oleks tammehäniku hea allmets.

Tahan loota, et Eesti metsaülemaid kõrgemal tammehäniku kultiveerima hakkawad, — võimalus selleks on olemas.

Herrad ametiwennad! Metsas wõib palju head teha, selleks nõutakse walitsuselt sündsat tööolude loomist, metsaülemaalt teadmist, energilist tööd ja kannatust, selle tasuks saame aga tulewikus terve, tiheda metsa.

Jahiasjandus.

Haawlid.

B. P-pp.

Haawlid walatakse eht weeretatakse tiinast. Terade suuruse järele märgitakse haawlid numbritega, harwa tähtedega, kusjuures kõige suuremaid haawlid kutsutakse rent- eht karteetsh-haawliteks ja kõige peenemaid — dunst-haawliteks. Wene-, Inglise- ja Saksamaal tarwitatakse suuremaid numbrid peenemate, väiksemate — suuremate haawlite tarwis.

Head haawlid peawad olema: 1) rasked ja 2) ühesugused (s. o. kõik terad peawad olema ühesuurused), täiesti ümmargused ja läikivad. Mitmesuguses suuruses eht segatud haawlid lendawad halvasti, sest suuremad terad — kui massiivsemad — suruwad peenemad laiali. Lopergused haawlid ei lenda nii kaugele kui täiesti ümmargused ja see segab haawlite õiget jooksu püüsi-
raua õõnsuses. Kuu aega on meil maes olnud Inglise kõwad, n. n. karastatud haawlid (New Castle Chillet Shoot), mis valmistatud suurema hulga antimonise-guga, mispärast nad ka kergemad on teisest haawlitest. Kuid nad on kõige korraldumalt valmistatud haawlid, terad ühesuurused, täiesti ümmargused ja siledad, mis nendega lastes võimaldab peaaegu alati ühesuguste tagajärgede saavutamise. Omal ajal tegi kuuluse püüsimeister Pipper katsed nende haawlitega ja leidis, et kõwad haawlid annawad kokkujooksu 7 kuni 15% rohkem kui pehmed. Pealegi ei jäta kõwad

haawlid püüsiraudadesse tinakorda, mis pehmete haawlitega lastes alati ette tuleb.

Mitmete Inglise wabrikute haawlid lähewad numrites üksteisest wähe lahku. Nende numbrid wõetakse harilikult terade arwu järele, mis mahuwad 1 untsi (8,6 sol.), ihes sellega ka terade suuruse ja läbimõõdu järele. Iga Inglise haawli numbrivähe on umbes 0,25 m/m. Saksa haawlid on Inglise omadega peaaegu sarnased ja sellepärast on tihtilugu müügil Inglise omadena. Endised suuremad Wene kütid tarwitasid enamasti Rasterjäewi wabriku haawlid, mis olid kõige raskemad ja sellega ka parimad kogu Wenemaal.

Meil Eestis on, niipalju kui minul teada, üksainus haawliwabrik — Tallinnas — ja seegi weel alles algastmes oma tööga. Mõned numbrid selle wabriku haawlid on siiski kaunis hästi tehtud: rasked ja ühesuurused terad, kuid on ka wiisuguseid, mis lopergused ja mitmesuguses suuruses. Meil peaks rohkem rõhku pandama haawlite headuse peale ja püüitama neid valmistada niisugustes numrites, mis kütide poolt enam nõuetawad, wiimaste arwamist arwesse wõttes. Sellega suureneks omamaa haawlite järele nõudmine ja nende fiksewedu wäljamaalt wäheneks, mis võimaldaks nende hinna, mis praegu küllalt kõrge ja mitte igale kütile kättesaadaw, alanemise.

Püüsirohi.

B. P-pp.

Jahipüüsirohtu on kaht sellist — peenikest ja jämedat. Witmane on sellepärast parem, et ta aeglasemalt põleb, mis suuremaid laenguid lubab tarwitada tuntawa põrutuse (tõuketa). Ka ei mõju tema püüsi peale nii purustawalt kui peenike. Peenike püüsirohi on aga heade, lühikeste raudadega püüside, samuti ka püstolite ja rewolwritte jaoks, s. o. niisugusel juhtumisel, kus wõib

oodata, et laeng jookseb rauast wälja enne, kui kõik püüsirohu terad jõuawad ära põlema, millest tuleb, et laeng ei saa tarwilikelt kõwa tõrke kaugeks ja õigeks jooksuks.

Omal ajal loeti kõige paremateks jahipüüsirohtudeks Inglise „Curtis & Harvey nr. 6“ ja Wene „Obta“ wabriku jämedat rohtu. Ka praegugi on Inglise rohud kõi-

ge paremad, kuid oma falli hinna ja ras-
kete sisseveotingsimuste poolest on nad
meile kättesaamatud. Hea püüsirohi on
täiesti ühesuurustes ja ühewormilistes te-
rades (ümarmargune ehk helbetes) ja förme-
de wahel teda puruks pigistada on kaunis
raske. Pehme, halvem rohi, ei kannata
raputust (wedamise juures) ja hõõrub ker-
gesti pulbriks, kuna hea rohi, n. n. polee-
riitud, wastupidaw ja püsiv on. Dige püüsi-
rohu wärw on tume-hall; sinikas-must
wärw on tunnistuseks, et rohust on palju
sütt, kuna koguni must rohi eneses
sisaldab; hõbeda-wärwiline rohuwärw tu-
leb sellest, et salpeeter on wälja aurunud
teradele, s. o. rohi on halvasti kuivatatud.
Püüsirohust ei tohi olla kõwu ja pehmeid
tükke; see näitab, et rohi on olnud kunagi
niiske ja on pärast ära kuivatatud.

Püüsirohi, isearanis poleerimata (läite-
ta) on väga tundelik õhu wastu, s. o. imeb
enesesse niiskust ja sellepärast tuleb teda
alati hoida kuivas kohas ehk hästikorgitud
plekknõus.

Musta püüsirohu jõud on väga mitme-
fugune ja see on üldiselt ärarippuw terade
suurusest. Mitmed sellekohased uurimised
on näidanud, et mõned mustad rohud (et
suurendada nende tõukejõudu) tarwitawad
kõwa troppi padrunise, tetsed aga sellejuu-
res wiskawad haawlid laiali, mispärast
neid tuleb kas kergelt rõhuda ehk tropp
ainult õrnalt laengule ligi suruda. Väga
tähtis on ju, et laeng märki tabaks wõima-
likult suure jõuga ja ühetasaselt ning nii-
wõrd tihedalt, et lastaw loom ehk lind wa-
hele ei jääks. Selles mõttes on paremaid
tagajärgi annud Inglise „Curtis & Har-
wen“ (keskmine), „Ohta“ wabrik (Wene)

jäme ja Saksa „Diana“. Wiimasel ajal tar-
witatakse hea eduga n. n. walget ehk suitsu-
tuta püüsirohtu. Nende rohtude hea külg
on, et nad ei anna suitsu, mis wõimaldab
hea eduga dubleti tegemise, annab wae-
walt tuntawa tõuke ja mustab püüsi wähe.
Mida kuwem on suitsuta rohi, seda kõwem
tema jõud. Ta tarwitab väga tugewat
tongi ja ühetasast ja õrna troppi surumist
laengu laadimise juures; harilikku tongiga
on pauf weniw ehk pitkaldane. Suitsuta
rohi on peaaegu kaks korda kergem kui
must, ja ühesuguste tagajärgede saawuta-
miseks tuleb wõtta weidi mahu järele ühe-
palju, kuid kaalu järele suitsuta rohtu
pool vähem. Suitsuta rohi mõjub aga
püüsirohude ja ühendusmehanismi peale
halvasti ja otse purustawalt. Mõrga ehi-
tuslega, odawatest püüsidest on temaga last-
mine koguni hädasohtlik ja peab olema väga
ettevaatlik, et teda laadimise juures mitte
rohkem ei wõeta, kui see mahu ehk kaalu
järele lubatud.

Meil Eestis on praegu kõige enam tar-
witusel Saksa rohi „Rotweil“ ja wõib olla
meel mõned teised, mida isiklikult ei ole
juhtunud tarwitama. Juba üle kahe aas-
ta olen tarwitanud rohtu „Rotweil“ nr. 4
ja temaga lastmisel väga häid tagajärgi
saawutanud. Paljude katsete järele olen
leidnud, et see rohi küttle wõimaldab kül-
last fauge maa peale lindu ja looma „puh-
talt“ surmata, ei laota haawlid ja ei musta
püüsi ülestiga ning see on kerge puhastada.

Oleks soovitanud, et meie jahitarwete
müüjad kütte neudel müügilolewate tarwe-
tega ja nende hindadega tutvustaksid aja-
kirjas „Eesti Mets“.

Kewadine pardijahi.

O-n.

Seele wiimane jõupingutus ja talwe
wõim looduse üle hakkab kewade kätte üle
minema. Ühtlasi sellega algab ka kewadine
jahi-hooaeg.

Ei hakka metijse laulust ega tedre män-
gust kirjutama, waid tahaksin paari sõnaga
kewadist pardijahiti puudutada, mis mõ-
nes kohas kodumaal väga huwitaw ja saa-
trikas wõib olla.

Peaasjalikult on partide peale kewadel
wõimalik jahiti pidada mererannas ja suu-
remate järwede ja jõgede kallastel ehk jäl-
le luhtade ümbruses, mis kewadise suur-
weega üle ujutatud. Paskmine sünnib selle-
kohastest peidetud kohtadest, kas eriti sel-
leks walmistatud onnidest ehk loomuliku-
dest pöösastest, puude tagant jne. Jahijaaf
oleneb, nagu alati, jahimehe osawusest, nii

lastmises kui ka koha walikus. Mis iseäranis kewadist pardijahti huwitawaks teeb, on tema mitmefesidus, sest lasta tuleb nii ülelendawaid kui ka wees ujumaid parte. Ka jaagi mitmefesidus ei ole huwituseta. Kewadise jahti ajal juhtub lastefaugusele väga haruldasi ja huwitawaid efsemplaare, mida muudu kodumaal nähagi ei saa.

Kõige parem kewadine jaht on muudugi niisugustes kohtades, kus rändlindude ülelennu tee ligidal on ja kus nemad harilikult peatada armastawad. Kus niisugused kohad Gestis asuvad, on raske öelda, kuid kindlasti võib oletada, et ülelennu alguses jaagirikast jahti võib loota jõgede suundes, mis warakult jääkatte wabanewad. Seesugustes kohtades võib jahti pidada kogu päew wahetpidamata ja saak on wõrdlemisi kirju mitmesuguste liikide poolest.

Koha walikus, mis kewadise pardijahti ajal mitte wiimase tähtsusega ei ole, peab wõimalikult tähelepanelikult talitama ja katsuma niisugune koht üles otsida, kus ülelendawad pardiparwed madalalt lendaks, j. o. kus nad jahipüüjale kättejaadawad oleksid.

Ka sügisel, lindude äralendamisel, on kirjeldatud jaht wõimalik, kuid ainult wahelga, et kewadel lendawad pardid suurtes saldades, kuna sügisel ainult üksikud paarid

ehk jälle vähemad jalgad jahimehe waatepiiri ilmuvad.

Et kewadistel ja sügisestel ülelendubel peaaesjalikult pardiparwed tuleb lasta, siis on soowitam sel ajal suurema kalliibriga püüse tarwitada ja ka padrunid suurema laengu ja jämedamate haawlitega laadida.

Läänud kewadel Wõrus, Bagula ja Tamula järwede piirkonnas jahti pidades, võib ka seal õige kirjut partide peret peatamas ja üle lendamas näha. Millal just mitmesugused pardiliigid kohale jõudsid, ei läinud korda ajapuudusel tähele panna, kuid peaaegu ühel ajal ilmusid sinikael-part, piilpart, wiupart, rääkspart ja soopart. Ka oli wõimalik jääkoslesid, hahku ja meriwarte näha.

Kõige parem jahti aeg nimetatud järwedel oli sel ajal, kui mõlemad järwed weel kinni olid ja ainult neid ühendaw Wõhandu jõgi jääkatte wabanenud oli. Ülelendawad pardid peatusid siis parwedewiisi lahtiolewa jõe peal, mispärast nende lastmine ka wõrdlemisi hõlbus oli.

Pärast, kui Bagula ja Tamula juba jääkatte wabanesid, muutus ka jahipidamine rassemaks, sest weetogu suurenemisega muutusid ka temal asuvad partide parwed ettevaatlikumaks ja hoitudud kalastest kaugemale.

Ülestutse jahimeestele.

Tartu ülikooli juures olem Voodusuurijate Selts korjab statistilisi andmeid loomade kohta, kes endistel aegadel ja ka nüüd Gestis on tapetud. Need teated on teaduslike otstarbega ja tahawad selgitada küsimust, kus elasid, elawad ja wõiwad elada nimetatud loomad.

Põllutööministri abi h-ra Ritsing'i nõusolekul saadetakse maakonna metsaülemate läbi küsimuslehed metsfondadesse edasiandmiseks wanadele jahimeestele ja metsa-wahtidele, keda palutakse lehed täis täita ja täidetult tagasi jaata.

Kui leidub jahimehi ja asjast huwitatuid, kes neid küsimuslehti ei ole saanud, kuid teateid wõiksid anda, siis palutakse neid lehtede saamiseks pöörata kirjalikult ehk juusjonäl Voodusuurijate Seltsi poole, Tar-

tus, Ala tän. nr. 46, kuhu ka küsimuslehed täidetult, wõimalikult 10. aprillini s. a., tulles saata, ehk metsaülemate poole.

Kui teadeteandja ei mäleta täpisealt tapetud loomade arwu, niisama ehk aastaarwu, kudas nad tapetud, siis tähendada umbes nii, nagu ka mäletab.

Iseäranis tähtsad on teated nügise, naartise, walge nirgi, saarma ja orawa üle.

Tete poole, wilunud jahimehed, wanad metsamehed, pööratakse nende küsimustega. Ainult tete omal pikal eluajal ja rännakutel metsades wõite tunda kõige mitmeküljemalt ja paremini endiste ja praeguste metsloomade elu, sest ainult tete jäljed lõikusid nii tihti metslooma jälgedega ja tete püüis tõusis palge neid kohates.

Argu kadugu ilmaaegu tete pifal eluajal fogotud teadmised!

Teadku nende teadete andjatest igauks, et nendes on iististe tulude suurendamise wõimalus ja osafene progressist üldises

wabariigi majanduslises ja teaduslises elus.

Kedagi mitte ilma jätta tuluaalikest. Ei! Waid teha seda tulu suureks ja katkestumataks — see on mete siht! G. B.

Mitmesugust.

Metsaülema Marti mõttemõlgutused.

Sügisest jaadit olin nii tisedasti ametis, et mõtteid mõlgutadagi mahti ei saanud: Metsaolukorid, mõitluspaikumised, alandatud ja lindra hinnaga metjamüügid toolidele, laewameestele ja asutustele, lihtsodanikkude alalõpmata häbälised tarwidused jne. Siis weel asunikele ehitusmaterjaalide andmine, heina- ja sarjamaametsjade wabatsandmised, nende müük osalise talu eest, riikline metjatööstus oma aktide, aruannete, wähem- ja enampaikumistega... Pariltust lauskeleitidõst ära räägigi! Mui jeda heina- ja sarjamaametsjade müüki osalise talu eest oli küll wähe, aga naaber-ametiwend taebas, et olewat kellega päris pigis: ei jõudwat nii palju hinnata kui rentnikud ostawad. Wiimasel aga ruit taga, sest ärimehed, kelledele mets edasi müüidud, tahawad kewadeks raiumistega lõpule jõuda — mine tea, mis ajad wõwad... Sarjamaametsjad aga juured: mõnel isegi üle miiloni tatshhinna järele.

Rahdusju wähe kõrwale.

Müüid lõpetasin ehitusmaterjaalide andmise 1923. ja 1924. a. lantidest ja raielubade wäljaandmisel on wälkone wäheաց tuii metsnikud 1925. ja 1926. a. lantidest ehituspuid nummerdawat. Aga näe, ei ole hea, kui inimesel mõni waba minut on: kobe telwad peas mitmesugused teerulised mõtted!

Estmene mõte oli, kui kauaks jeda ehitusmetsa ette raiudes jätkeb? Jõudsin osufele, et lähema 3—4 aasta jooksul mul 10 aasta peale määratud ehitusmetsa kasutus läbi on! Mõnes meistonnas olewat aji weel hullem: arwatakse tänawu kewadeks 1928. a. ehitusmetsa langiga läbi saawat. Muudugi leidub ta jarnafid õnnelitte metjanurki, kus etteraiumist ette ei tule. Aga siiski, kas ei kannata just need metsad, mis parumite ajal kõige rohkem kirwe mõju tundsid, ta müüid jällegi?!

Sarnaste asjade üle mõtteid mõlgutades tulid mulle elawalt meele Danieli ja teiste referaadid metsateadlaste päewilt. Mullu tõendas Daniel umbklaudsete andmete waral, et meil metjasaadusi rohkem ära tarwitatakse kui jeda meie loqu metjade loomulit juuretawu lubad. Tärtas mõte, kas Daniel oma etteandandes ei arwanud neid etteraiumisi, planeerimisi, ärimeestele edasi läinud sarjamaametsi ja igasuguseid raiumisi talu- ja teistes erametsjades, millede kohta ta riiklike statiistika teibüüroo aastaraamatutes ja kuukirjades andmed puuduwad, kuigi tealt, nagu teegi teadis hoobelda, isegi wassiate surewuse ja sündimise kohta andmeid wõiwat leida.

Tänawu jälle metsateadlaste päewal toonitati, et meil metjade walitsemise, metjataswatusse ja muude metjamajapidamise erituluwets, wõrdlemisi kultuurmaadega, wähe wälja antawat. Maakorralduse taga-

järjel olewat metjapind. 50.000 tiinu wõrra wähenenud. Isegi piltlikult näidati kui laastawalt mõjub järelejäänud metja peale tuulekindlate metjaribade planeerimine piiride diendamisest. Ei puudunud ta näitused ajaloost, et igal pool ja igal ajal ajuwat rahwad suuremate rewolutsioonide järele metjade laastamiseks. Olewat ka loomulit, et metjametritud jattuwat siis rahwaga wastolusse ja olewat põlatud element...

Stuudius teal ta teiji mõtteid, aga pagan teab siiski...!

Keegi teadis rääkida, et mõned walitjewad ringtomad ei wootawatti nende 50.000 tiinu kui häwitemisjelle määratud metja peale: siin muutuwat ainult omanik.

Planeeritud maadelt metjamüük, peale hädaforral mõne ehituspuid andmise ajunifule, on teelatud. Jitmuwat uued määrused, mis teit teerdüsimused, isegi talu kadastrimeetjate teerdüsimuse, lahendawat. Kas see müüd teit nii lähed, kahtleb wäga wana Mart. Kas ei tule omaniku wähetuje ajemel nii paljudelgi juhtumistel ainult liiwideeriia wähetus? Kas ei tulu te wälja weel suuremate etteraiumiste wajadust riigimeetjast, sest mis tähendab tungiwat wajadust, mis tubaks etteraiumise ajemel planeeritud maadelt ehituspuid anda? Kui palju on teal juba mõju awaldanud igalt poolt waba noorte teude raiumine ja sarjatamine? Kas ei tähenda see teit lihtsalt liiwideerimise aja pikendust?..

Näete, mõtteid palju! Mõtlestin estites „Eesti Mets'a“ toimetaja poole pödrata hea nõu saamisjeks, kes nii mõnesti asjas hea nõuga wõlgu ei jää, siis teita peawalitijuse juhataja juure (ministri ja tema ebi poole pödramise peale ei julenud weel mõelda). Juba teerijid mõttes mitmesugused ettepanetud. Käärjün jõidu asjast kaiele, kes aga jälle wihajeks jai ja karatas: „Noh oled ja Mart itta päris tola! Urwad ja, et „Eesti Mets'a“ toimetaja ja peawalitijuse juhataja jeda teite isje ei tea? Mis wõimalit, tehatse ta siinlagi. Kui juba majesteet, rahwas, tahab metja ratuda, siis ta ta raiub, tahab ta kellest osa edasi anda, siis ta ta annab, siin ei paranda asja isegi minister, peawalitijuse juhatajast ja „Eesti Mets'a“ toimetajast rääkimata, kes teit majesteedi tasku täitma peawad. Kui oleks metja kaswatada tahetud, ega siis kellekohast krediiti poleks kärbitud ega metjametritkude 25% wõrra wähenamise küsimust üles tõstetud. Jutenstiwne metjataswatus ja maaparandus nõuaks ju weel tehniliste jõudude suurendamist, isenafi on lauskeleid ja paberid, nagu ju 300-margalised tehnilised eelarwed.

Noh, kuigi nad teid 25% wõrra wähenawat? kas ei jätku siis 75% küllalt nende raielubade wäljaandmisjeks?!

Rajusin nill kaiele wastu waielda, et mis jaots siis meil ültkoolis metjateadlasi ette walmistatakse,

telege hulgas nii palju lootustäratavaid tunde on. Aga ega kai wastujega võlgu jää:

"Noh, ees neilgi paberitega mäskates teadus ja waimustus tuldu! Kull jaavad ka raielubade wäljaandmisega hakkama — ajad ja meeled muutuvad

Ehl teeb weel lord mõni erakond nende metjade pärast sama mürglit nagu seda tullaforndi pärast tehti. Et siis asjad paranewad! Muudugi jääwad ihaidlasteks ametnikud ja nendest ehl mõnigi lendab ja siis saab noortele ruumi tah."

Wistastin käega ja lätsin metja waatama, kuidas meisnikud ehituapuid nummerdamad.

Sõidundu jätkin seelord tatti.

Rodus, 26./II — 24.

Metja üle m Mart.

Rodumaalt.

Aladeemilise Metsa Seltsi tegevusest 1923. a.

26. weebr. pidas A. M. S. oma aasta-pealoosolekut. Pääwatoorras oli ta üldp. Määr'i lõne aine üle „Myelophilus piniperda". Referent tutvustas foosolijaid uemate uurimistega, mis ette mõdetud Noofits nimetatud tootemardita lewimise selgitamiseks. Kõnet illustreerisid rohled diapostitiivid. Läbi-rääkimistel, mis elawats tujumest, soovitati ka meil wastawaid uurimisi ette võtta mardita erinevate bioloogiliste nähtuste selgitamiseks, misjuures tingitud meie liimalistest oludest.

Tegevusaruandest selgus, et mõõdurud aastases seltsi tegevuses on märgata liitret arenemist ja tegevuse laiendamist, suurest ainelisest liitistusest hoolimata, milles selts oli aastia ajal. Loodetud 70 tuhanda margalilisest tootusest jaadi ainult 15.000 mt. Tuli teha laenuid, mis liil aasta jooksul tagatud. Oliqete arw on tõsunud 78 pealt 97 peale. Üldloosolekul on peetud 6, millele ette kantud 7 referaati, enamasti Rodumaa metjaarjandust käsitlevate ainetega üle.

Raaha aruande järele on olnud aasta jooksul liis-tulekulid 301.835 mt. ja wäljamaksetuid 377.193 mt., seega liibitail umbes 3,5 lorda suurem mullusest. Aru-andeaasta lõpul oli seltsi warandusline seis 281.031 mt. Käesolewa aasta eelarwe on 180.000 mt. peale takalaalu wõidud.

Eriti palju on lorda saadetud kirjastamise alal. Miniograferimise teel on paljundatud: 1) Mathiesen'i „Metjatekerimise teooria ja praktika" I osa; 2) A. Mathieseni'i „Geodeesia" III osa ja 3) D. Daniel „Metjateerimise töde normid". Trükitud: 1) A. Mathieseni'i „Metjamehe abiraamat"; 2) 1. metjateadlaste põewa protokollid ja 3) mitmesuguseid plakatite.

Seltpoolnimetatud raamatud on liil hädatarwilitud metjaarjanduse liidpilastele õppetöö juures liitkoolis ja ka tegelikkudele metjameestele.

Suwel korraldas selts õppemeistronnas praktikumil wiibimatale liidpilastele ühisöögi ja lugemistaua. Metjanduse populariseerimiseks wõttis selts aja põllumajandusnõuadustest Tartus ja Wiikandis. Mõle-mal korral omandas selts wäljapanetute eest 2 auhinda. Näitustega teotud kulud, ilmas pidades selts rahalist liitkust, teowad edaspidised efinemised põl-lumajandusnõuadustel liitawats: Ka mõjub selleks laaja asjoolu, et metjate peawalitijuse eelarwesse seltsi tootuseks liieswõetud summa eelarwetoimimise poolt maha kustutatai.

Selmise, 1. metjateadlaste põewa otuse põhjal korraldas selts 2 metjateadlaste põewa: suwhe ja talwhe.

Suwihele päewal, 26. ja 27. juunil, korraldasti eelstus-joone õppemeistronnas, talwhele 2. metjateadlaste päewal, Tartus, 25. ja 26. jaanuaril s. a., efineti rea referaatidega, mis käsitlewad liitkustusest metjanduse puutuwaid küsimisi. Mõlemalid päewil wõib täiesti fordalainuts pidada nii tehtud töd kui ka õjawõtjate arwu poolest.

Õstusjõnade komisjon on oma tödga mittaugele jõudnud, et lähemal ajal algab jõnade liipulit rebi-geerimine eriteadlaste taasabil.

Lude juhatusse walitti: efinemets dotj. A. Mathiesen, abilis R. Werberg, kirjatoimetajaks W. Naba, abilis J. Luugenberg, laekahoidjaks R. Rogur. Komisjoni: E. Ernits, J. Ruuse ja J. Jaanson.

Narwajõe piirkonna metjamehete eluk.

Ehl liil weeuropuujest, mis hiljuti Eestis mitmes tohas õige tuntawalt tahju tegi, ajalehtedes on kirjutatud, tahastin liiski weel mõne sõnaga eriti Narwajõe uputujust rääkida, kus wesi eunenagemata tõrgu-teni üle kallaste tõustes lohutawat tahju liimmitas.

Teiste elanikkude seas jaib ka metjamehikul, kes Narwajõe kallastel elawad, tuntawalt kannataba.

Narwajõe põhemaal kaldal allub Wiru maadonna Wainara metjonnala alla wiis wahikonda, 30 km. pikkusel jõeäärjel maaribal. Põigi wiie wahikonna metjamehete elukooned asuwad nimeetatud jõe kaldal.

Weetõus, mis 26. detj. l. a. jääummituse läbi äkki tekkis, muutis mõne metjamehi jefuforra idesti ka-tastroofiliseks. Põige hädahõlmumaks muutus jefu-forid Narwajõe jõe suu Mõstajõe juus asuwal metjamehil, kelle elumaja pöranda peale tõusis wesi tuni 18 tollini ja tõrwalhoonetesse liigi tuni 1½ aris. Tõrguteni ja enam. Heinad jaib suuremalt jaolt liil wee alla, tartulid aga wiimjeni. Waewaline ja hädahõlmik oli koriloomade päästmine: weid tuli paatide ja appiturnud naabrite abil, rinnuni külmas wees olles, umbes 150 liilda hoonetel taugemale toita, enne kui liiwa peale jaadi, kusjuures loomadega ka õnetusti juhtus. Et ainult paatide abil liiuda wõis, ei juudetud õigel ajal wiija ega majakraami päästia, mis wesi las õfalt rikkus ehl täielikult häwitas.

Ewaaluerimist rästendas tuntawalt 5—6 graadi-line külmi, mis weele kaunis lõwa jäälatte peale tõmbas ja paatide liitumist takistas.

Häda ja wilekus, mis sealjuures üle elada tuli, on kirjeldamata. Nii oli metjamehi sunnitud eemal-olewasse külasse ulualust paluma minema. Wesi seisis elumaja pörandal tuni 2. jaanuarini s. a., kuna tõrwalhoonetest ta praeguigi weel kadunud ei ole.

Teiste Narwajõe äärjete metjamehete jefuforid oli õfalt parem, sest nendel tuli wesi ainult tõrwalhoonetesse, kuna põllud ja heinamaad tõigil üle ufutas ja praeguigi jäälatte all jefawad.

Kurwad on nende metjamehete tulewikawaated, sest suurem lootus oli palgamaa jaaduste peale; kuna see rikiid pea liil wee läbi rikutud ja häwitatud on. Ei ole ka lootust käesolewats aastats mahali-titud talwhe peale, sest liil külwipind on praeguigi wee all.

Raske on elada ja oma olemasolu eest wõidelda, kui jefimine tuupait ainult 1900 margu ümber on! liitlast rõhub teadmatust, mis wesi eelolewal temadel weel teha wõib, sest langemist ei ole praeguigi märgata, waib palguti liigi tõsu.

Metjamehi W. A.

Püssi metskonnast.

E. m. ühingu Püssi osakonnas valiti juhatajaks 1924. a. peale: esimehiks — Jaan Riisof, abiks — Priidik Siirt; sekretäariks — Johannes Erilane, abiks — Johannes Laulit; kassapidajaks — Theodor Nield, abiks — Mooris Junt.

Osakonnas on uue juhataja valimise järele määrata täieline üksimeel ja vahetord. Kuni käesoleva ajani oli osakond väga tegu võimetus, kuna müüd elamat tegeruust oivaldab.

Waiwara metskonnast.

E. m. ühingu Waiwara osakonna koosolek oli 20. weebr. s. a., millest osa võtsid 23 liiget.

1923. a. oli osakonnal hisetulekutuid 21.195 marka ja väljaminekuid 20.875 mt.

Juhatusse valiti: esimehiks — A. Wälja (endine), abiks A. Pupp (endine); sekretäariks — A. Pedaäär (uus), abiks — J. Jost (uus); kassapidajaks — A. Rummel (endine), abiks — K. Dona (endine).

Esimees Wälja rääkis kutsjaridusest ja II metjateendlaste päevast, millest ta isiklikult osa võttis.

Metjawahtide palgad määrati ühelt töitide nõusolekul.

Lõpuks panti oma teisel wabatahtlik korjandus toime, mis andis 3025 mt., misjagune summa määrati „Eesti Metsas“ ilmuwate teaduslikkude kirjanduse liitajaks.

Tartust.

Jahi- ja kalapüügieliks „Wambola“ otjustas mõnes Tartu ümbruskonna metsas wajanikaswatusst fiske jada ja palub „Eesti Metsa“ lugejatel teateid, kust wõiks wadane ehk nende mune osta, kui neid Eestis lujakil on, ja mis tingimistel.

Teateid palutakse saata: Tartu, Püüni tän. nr. 1-a, J. Kaudjoppa raamatukaupl.

Talinnast.

Hiljuti pööras riigi- ja omawalitusteestijate kelmist pikema märgutirjaga riigiteestijate palgade asjus

wabariigi walituse, riigikogu juhataja, rahaasjand. ja eelarwe komisjonide jne. poole.

Märgutirjas juhataja tähelepanu heäranis alama palgaastme teenijate madalate palgade peale, mis keegi wallalijel isikul ei wõimalda rahuloldawat elamist, peretonnaga inimestest rääkimata.

Märgutirjas nõutakse: elufalliduse raioonide faotamist; kõige madalamaks palganormiks 7.500 mt., millest wõhema palgaga teenijaid üldse olla ei tohi; natuuras antawate tasude diglast ümberhindamist raha peale; riigiteestijatele, kes 4-aastase teenistuse kestusel ametifõrgendust ei ole jaanud, iga 4 a. teenistuse järele palgaõrgendust ühe astme wõrra; palgaredeli kottujeadmise juures, ükfitutes ametifõrgendades, kutsjarorganisatsioonide esitajate osawõtmist jne.

Reffliidu juhatus ootab walituse wastust 15. märtsiks.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„I Eesti Metjateendlaste Päew“, Tartus, 5. ja 6. juun. 1923. a. Akadeemilise metjafelisi wäljaanne 1924. Soowitaw lugeda igale metjamehele. Saada Wad. Metja Seltsilt, Nia tän. 38-a, Tartus. Hind 100 marka.

„Sõdur“, nr. nr. 7/8 ja 9 — 1924. a. Sõjaasjanduse ajakiri.

„Eesti Majandus“, nr. nr. 8 ja 9 — 1924. a. Tõõstuse, laubanduse ja rahanduse ajakiri.

„Majaomanil“, nr. nr. 16 ja 17 — 1924. a.

„Põlumees“, nr. nr. 3 ja 4 — 1924. a. Põllumajandusline ajakiri.

„Loodus“, nr. 2 — 1924. a. Wast. toim. G. Wilberg.

„Raswatus“, nr. 1 — 1924. a. Raswatusseaduslikk ajakiri.

Ajaliste: „Põhja Kogu“, „Wõru Teataja“, „Waba Eesti“, „Eesti“ ja „Rahwalehe“ järjekorralised numbrid.

Poolametlikud teated.

Metjade peawalituse juhataja päewatäfusud.

21. weebbruaril 1924. a. — Nr. 12.

Kombja metskonna abimetjajälem Jaan Tattar wabastatakse ametist tema enese soowil 1. märtsist s. a. arwates.

Rikuldi metskonna asjaajaja f. t. Heinrich Tii. ling wabastatakse ametist tema enese soowil 1. märtsist s. a. arwates.

Kod. Marta Põltow määratakse Rikuldi metskonna asjaajaja f. t. 1. märtsist s. a. arwates.

22. weebbruaril 1924. a. — Nr. 13.

Kod. Alfred Pahn määratakse metjatorralduse osakonna noor. taksaatori f. t. metjade peawalituse juure 16. weebbruarist s. a. arwates.

Kod. Walter Anso määratakse peawalituse metjasaajanduse osakonna IV j. kantselelametnikku f. t. 20. weebbruarist s. a. arwates.

Türi metskonna asjaajaja Aleksander Tedder

wabastatakse ametist tema enese soowil 1. märtsist s. a. arwates.

Wastjellina metskonna abimetjajälem Richard Madjen, kes sõjawäeteenistuse astumise puhul ajutiselt metjade peawalituse teenistusest wabastati, arwatakse uuesti metjawalituse teenistuse ülalnimetatud metskonna abimetjajälemena 14. weebbruarist s. a. arwates.

Kod. Joosep Mägi määratakse Karula metskonna II järgu metsnitüks 1. maist s. a. arwates.

22. weebbruaril 1924. a. — Nr. 14.

Raawere metskonna II j. metsnit Herman Pasterus paigutatakse ümber teenistuse huwides Sõmerpalu metskonda sama ameti peale 19. jaanuarist s. a. arwates.

Sõmerpalu metskonna II j. metsnit Hans Sepp paigutatakse ümber teenistuse huwides Raawere metskonda sama ameti peale 13. weebbruarist s. a. arwates.

26. weebbruaril 1924. a. — Nr. 15.

Põltskõmminstri täsu põhjal 18. weebr. 1924. a.

nr. 8 § 5 on Kariste metskonna metsaülem Georg Strud ametist wabastatud tema enese soovil, 1. märtsist j. a. arwates.

Põllutödmistri käju põhjal 18. weebr. 1924. a. nr. 8, § 6 on Pärnu maakonna metsaülem abi Richard Western-Doll määratud Kariste metskonna II j. metsaülemaks, 1. märtsist j. a. arwates.

Kod. Hugo Saul määratakse Gorodentso metskonna asjaajajaks 15. weebbruarist j. a. arwates.

29. weebbruaril 1924. a. — Nr. 16.

Kod. August Wiljak määratakse peawalitstuse arwekassa ajutise tööduna 1. jaanuarist j. a. arwates.

Kod. Stefan Jakobson määratakse peawalitstuse arwekassa noorema raamatupidaja k. t. 1. jaanuarist j. a. arwates.

Kod. Oskar Waader määratakse Kõpu metskonna asjaajajaks 1. jaanuarist j. a. arwates.

Dallingu metskonna asjaajaja Artur Kaff wabastatakse ametist tema enese soovil 1. märtsist j. a. arwates.

Uija metskonna asjaajaja Aleksander Midat wabastatakse ametist tema enese soovil 1. märtsist j. a. arwates.

Kod. Werner Adamson määratakse Türi metskonna asjaajajaks 1. märtsist j. a. arwates.

Lääne maakonna metsaülemale kantslele III j. kants. m. k. t. Efriede Saarnat wabastatakse ametist tema enese soovil 1. märtsist j. a. arwates.

Wastemõija metskonna asjaajaja Elmar Tempé wabastatakse ametist tema enese soovil 1. aprillist j. a. arwates.

Kod. Jüri Elbing määratakse Wastemõija metskonna asjaajajaks 1. aprillist j. a. arwates.

Kirjast.

Küsimused ja wastused.

Küsimine: Kas on junduslik metšawahil ametmärki — äärni — lenda ja lüft neid mõiks saada?

D. E.

Wastus: Et metšameetnikkude wormiküsimus weel lõpulistult otšustamata, siis ei ole praeguste ajutiste mütsimärkide kandmine mitte junduslik.

Ajutisi märkiid mõib saada Tallinnast, metšade peawalitstusest, hinnaga 75 mt. tükk.

Küsimine: Olen wana metšawahil; juba 30 a. ühe ja sama loka peal. Kas on olemas sellekohast seadust, et mina oma wanaduspäewadel mõiks saada toetust — pensiooni.

Metšawahil.

Wastus: Riigiametnikkude pensioniseadus on jeni ainult alamkommissjonist läbi käinud. Et peale alamkommissjoni weel teine kommissjon ja riigikoogu läbi waatab, siis et tea delda, millal ta lõpulistult wastu wõetakse ja maksma hakkab.

Küsimine: Leidsin ühest „E. Metsa“ numbrist sõna „palgamaa“. Palun teatada, mis tuleb mõista sõna „palgamaa“ all, kas ainult metšawahi loka põldu wõi terwet krunti; kui terwet krunti, siis kui palju on sellest põldu, heinamaad ja tarjamaad?

E. Siim.

Wastus: Palgamaa all mõisteti jeni jeda maad, mis metšameetnikkudel rahapalga lisana tasuta tasuta oli; kuid wilmasel ajal tarwitatakse jeda nimega, wana komba järele, ta nende põllumajandusliste maade kohta, mis praegu metšawahimate ja nende abide rajutada ja millede eest neel riigile renni maksawad.

Mis puutub palgamaade suurusesse kogummas, siis oli see ette nähtud: metšawahimatele normaaltalu suuruses, walweametnikkudel aga pooles suuruses. Tõelikut aga ei ole sellest normist igatord kinni pidada juudetud, sest et see tehnikahelt mõimata oli. Riigijama pole ta mõimalk olnud põllu, heina- ja tarjamaa tiinude arwu ette kindlaks määrata.

Kirjawastused.

E. P. — **Siin:** „Eesti iseloomu päewaks“ ei ole tahjuts oma iseloomu poolest „Eesti Metsale“ tohane.

Robert: „Etu“ ei lähe.

E. R. — **Kundas:** „Karujaht“ ilmub edaspidi. Raalendri kaastime.

J. A. P. — mees: „Tallilindude palwe“ on lastele hele lohajem kui meile; „Metša tähtsus wanemal ajal“ wähe huwitaw „E. M.“ lugejatele; „Kuidas loodust häwitatakse“ peaks ilmuma mõnes juuremas ajalehes, kus ta nende filmi puututs, kes tegelikult laastamist korraldawad, „E. M.“ weegudel jääb see neile kätte saamata. „Metsloomade ja lindude wigastamisest“ pill ja huwitujeta. „Mälestused metšast“ pea sõna-sõnalt ära kirjutatud „Wajakapidaja“st“ nr. 1 — 1905. a.; wähelepaigutatud jalmid, mis 30 a. tagasi luuletanud olete, ei õigusta weel tööd teie nime all awaldada. „Duffer“ niijama „Wajakapidaja“st“ nr. 2 — 1905. a. Teatastme juba waremalt, et teistes lehtedes ilmunud töid ei tarwita: neid leiame sealt isegi.

Metsa- ja jahimehed!

Rutake «Eesti Metsa» tellimistega. Nii kaua kui tagawarast jalkub, saawad kõik aasta tellijad Metsa- ja jahimehe kalender-kästraamatu tasuta kaasa.

Wäljaandja: Eesti metšateenijate ühing.

Wastutaw toimetaja: A. Netze.

Tallinna Eesti Kirj.-üh. trükituba, pill k. 2.

Metsaoksjonid.

Enampakkumistel müüakse:

1) 26. märtsil 1924. a. Rakwere wallamajas:

a) Roela metskonnast 37,55 tiinu ja 307 tuulemurtud puud 5 üksuses, hinnatud 465.547 mk.

b) Gorodenko metskonnast 223 tuulemurtud puud 4 üksuses, hinnatud 61.828 mk.

d) Porkuni metskonnast 2667 tuulemurtud puud ja 12,52 tiinu 27 üksuses, hinnatud 576.588 mk.

2) 27. märtsil 1924. a. Wõlla wallamajas:

Audru metskonnast 2,31 tiinu 4 üksuses, hinnatud 66.215 mk.

3) 28. märtsil 1924. a. Kilingi wallamajas:

Lodja metskonnast 1,46 tiinu ja 1001 puud 14 üksuses, hinnatud 54.200 mk.

Ligemaid teateid müügiletulewate metsatükkide üle annawad kohalikud metsaülemad ja metsade peawalitsus Tallinnas, Kiriku tän. nr. 4.

Metsade peawalitsus.

Metsamaterjaalide oksjon.

Sutsõnalisel enampakkumisel müüakse 18. märtsil s. a. kell 12 päewal

Rakwere wallamajas, Rakweres:

- 1) Pääsi metskonnas, Sirtsi ja Dandu wahikondades asuwad umbes 587,75 kantjälba küttepuid, 4 üksuses, alghinnaga 1500—1700 marka kantjälb;
- 2) Waiwara metskonnas, Raja ja Kulgu wahikondades asuwad umb. 964 otaspuupalki, umbes 11560 kantjalga, ja umbes $108\frac{7}{12}$ kantjälba küttepuid, — 9 üksuses, alghinnaga palkidel 29 mt. kantjalg ja küttepuudel 1625—2180 mt. kantjälb;
- 3) Baba metskonnas, mitmesugustes wahikondades asuwad umbes 370 otaspuupalki — umbes 4818 kantjalga, 36 pärnapuupalki — 143 kantjalga, umbes 161 kantjälba küttepuid, 10 kantjälba kande ja 13 kantjälba olfi — 14 üksuses, alghinnaga palkidel 20—25 mt. kantjalg, pärnapalkidel 9 mt. kantjalg, küttepuudel 960—2000 mt. kantjälb, kändubel 40 mt. ja olstel 16 mt. kantjälb;
- 4) Loobu metskonnas, Põnnu wahikonnas asuwad umbes 132 otaspuupalki, umbes 1265 kantjalga, — 1 üksuses, alghinnaga 20 mt. kantjalg.
- 5) Roela metskonnas, mitmesugustes wahikondades asuwad umbes 5685 otaspuupalki, umbes 64682 kantjalga ning umbes $70\frac{9}{12}$ kantjälba küttepuid, — 20 üksuses, alghinnaga palkidel 11—22 marka kantjalg ja küttepuudel 1400—1550 marka kantjälb.

Pakkumistest osawõtjad on kohustatud enne pakumise algust ajutisele oksjonikomisjonile 10% patutawa üksuse alghinnast oksjoniks sisse maksuma. Lähemaid teateid müügiletulewate metsamaterjaalide üle saab metsade peawalitsuse tööstusosakonnast, Wiru maakonna metsaülemalt ja kohalikutelt metskonna metsaülemalt.

Metsade peawalitsus.

A.-S. „SILVA“

Tallinnas, Merepuiesteel Nr. 17.

**Telef. kontoris 9-29, 13-80, kaupluses 18-09.
Metsaosakond 13-20.**

Telegrammi-aadress: TALLINN — SILVA.

**Soovitame rikkalikus walikus
kuiwi hõweldatud ja hõwelda-
mata**

**kuuse- ja männilaudu,
kuiwi tamme-, saare-, jalaka-,
kase-, lepa- ja haawalaudu.**

**Ümmargusi ja kanditud
palke,**

kõigis nõuetawates pikkustes ja jämedustes.

Ümmargusi ja saetud

latte.

**Saeweskis wõetakse jälle wastu ja täidetakse
rutuliselt igasuguseid tellimisi. Ostame iga-
sugust metsamaterjaali piiramata arwul.**